

КРИМСЬКА

СВІТЛАЦЯ

Видається у Сімферополі

№ 19 Субота, 15 травня 1993 р.

ЦІНА 5 КРБ.

СЬОГОДНІ
В НОМЕРІ:

ГЕНОЦИД ПРОТИ
УКРАЇНЦІВ

2 стор.

СТОРИНКА З ЖИТТЯ
Г. СЕНКЕВИЧА

3 стор.

ПРО КРИМСЬКИХ
ПЛАСТУНІВ

ПРО ГРАМА

ТЕЛЕБАЧЕННЯ

4 стор.

КОЛОНКА РЕДАКТОРА

ЖАЛО

Якось до прийняття, де правдо редактори «Кримської світлиці» зазирали дивний чоловік: нісенького зросту, опецькуватий, маленький лоб... Найбільше вражали оті — глибоко посажені, сірі, наче попіла з давно згаслого багаття. Гість роззирнувся, ковзнув поглядом по портрету Т. Г. Шевченка, по нашому жовто-синьому прапору і... вийшов, нічого не сказавши. Я попросив свого заступника вийти і подивитися, що цей добродій хотів. Двері були відчинені і ми почувли: «Так це і є та газета, про яку писала «Кримська правда»? От багдрівці не побігли! Почекайте, вам це влізла зверху!»

Подібні погрози для нас — не новина. І листи до нас надходять різні. Серед них є і бруду, спомени жовчів та ненависті. Ось один з таких. Наводимо його, зберігаючи стиль та мову оригіналу.

«Хотіли прокляте і нещастне! Если вы не откажетесь от своего холяцкого конгресса, то мы вас взорвем. Убирайтесь в свои Херсонские и Запорожские степи. Мы вас били, но мало, а сейчас побьем вас так, что не 300 лет, а на веки-вечные вы забудете, что вы холяки. Вы можете существовать только под присмотром России, и русского народа, усидели?»

Здесь в Крыму не слышно было холяцкого дука и смрада и не будет слышно, запомните это. Плавать нам на вашу холяцкую Украину и язык перекрученный с вашей воюющей неволькой.

Если вы не задохнете, то мы вас всех переждекаем, как зайцев. У нас есть списки, где живет и работает каждый холяк-предатель и неблагодарен русскому народу за то, что вам спас жизни! Мы идем вашего публичного извинения и лишь только после этого вам зачтется ваше раскаяние.

Крым был, есть и будет только русский, а Украины никогда не было и не будет. А петлюровцев, бандеровцев и махновцев скоро всех и под землей найдем и они не будут мутить нам воду.

Никаных холяцких государственных языков никогда тоже не будет, а будет только русский!»

І підпис на конверті невеличкий, наче писав п'яний: «Л. Мохов».

Можна, звичайно, погодитися з тим, що ніякого Л. Мохова просто в природі не існує. А якщо він є, одніє поборник російської авіації? Тоді хочемо підтримати його хоча б в одному: у прагненні виринути на той світ шукати петлюровців та бандерівців, навіть могли б його туди відрадити за рахунок редакції. Так що, добродію, звертайтеся, допоможемо. На нашу думку, це була б цікава подорож.

А поки, щоб Л. Мохов і йому подібні могли грунтовно «відкуватися», публікуємо чергові матеріали про героїв українських визвольних змагань. Хай читають! Слава Україні!

Олександр КУЛИК.

НАШІ ЗЕМЛЯКИ

НАЩАДОК КОЗАЦЬКОГО РОДУ

Жив колись на Чернігівщині козак Малинка. Сіва тліб, ростом дідий, захищав рідну землю від ворогів. Його нащадки брали участь у визвольних змаганнях 1918-20 рр., а Микола Іванович приютив Велику Вітчизняну війну від першого дня до останнього. Двадцять шість років прослужив він у Військово-Морському Флоті. В 1928 році став моряком-гідрографом, вдосконалював свою спеціальність на гідрографічному факультеті Військово-морського училища імені Фрунзе, закінчив також Військово-морську академію імені академіка Крилова в Ленінграді.

В роки війни спеціаліст-гідрограф разом зі своїми товаришами забезпечував прокладання фарватерів серед міських полів, надавав дані для артилерії, яку знімали з кораблів для оборони Севастополя для

стрільби по ворожих батареях та вогневих точках, координати і плани яких також доводилося визначати. Медалі «За оборону Севастополя» та «За оборону Кавказу» найдорожчі для бойового офіцера серед багатьох орденів та медалей, яких він удостоєний за свій ратний подвиг.

Нині капітан другого рангу у відставці Микола Іванович Малинко виступає зі спогадами про воєнні роки перед школярами, він — активний член товариства «Просвіта» імені Т. Г. Шевченка, член Демократичної партії України. Незважаючи на похилий вік, нащадок козацького роду вносить свій скромний вклад в розбудову Української держави, зміцнення її незалежності. Козацькому роду — нема переводу!

Віталій ФЕСЕНКО.

ЩОБ ХОДИЛИ МОРЕМ КОРАБЛІ

За минулий рік ВМС Росії вилучили свій списати 116 одиниць свого військового флоту, а отримав від корабельно-будівельників 28 кораблів, у тому числі 5 атомних підводних човнів. Українські ВМС за

рік нічого не списували, бо списувати не було чого, але придбали чотири кораблі. Та якщо росіяни списували відносно нові кораблі через неможливість їх ремонтувати [ремонтні заводи були в основ-

Кордон не повинен бути «прозорим»...

З початком весняного потепління в природі додалося неспокою військовим прикордонним військ України. Та вони все ж оперативніше виявляють певні порушення на кордоні держави.

Як розповів керівник прес-служби Державного комітету України полковник Петро Іванович Медвідь, у квітні українські прикордонники затримали 194 порушників державного кордону. 83 відсотки затриманих не є громадянами країн СНД.

Статистика засвідчує, що початок квітня позначився також збільшенням спроб контрабандного вивезення за межі України заборонених товарів. Прикордонники вилучили майже 2 кг золота, 3,5 тонн міді, 12,5 тонн сталі, багато зерна, цукру, спиртних напоїв, теле- та радіотехнічної апаратури, інші промислові та продуктові товари.

При вивезенні багажу за кордон 726 громадян мали намір скористатися підробленими та чужими документами, деякі новосторонні комерційні МП, фірми, кооперативи користувалися «ліповими» бартерними угодами.

Прикордонні наряди вилучили 38 одиниць газополі та вогнетривого скла, близько 200 кг нерестової сировини, Полковник Медвідь відзначив таку цікаву деталь: якщо продукти та промислові товари здебільшого вивозяться з України, то зброя та наркотична сировина і ввозиться, а ввозиться. Тобто, через Україну вони потрапляють до інших республік.

Найбільше порушень державного кордону та митних прав виявили військовослужбовці Луцького, Донецького, Одеського, Кіровоградського (Одеська обл.), Могилів-Подільського (Вінницька обл.) загони прикордонного контролю.

Під час свого перебування в Закарпатті наприкінці квітня минулого року Президент України Леонід Кучма зустрів з офіцерами та солдатським складом прикордонного пункту, давши високу оцінку нелегкій службі прикордонників, подякував за пильність, сумлінне та добросовісне виконання обов'язків при охороні кордонів рідної України.

Олег ПЕТРЕНКО.

м. Київ.

ЗБОРИ НІМЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ

ІЛІЧІВСЬК. Відбулися збори німецької національної меншини, яка живе на Одещині. На зборі ухвалено статут національно-культурного Товариства «Донічч ЕЕК», мета якого — боротьба за громадянські права українських іллічівців, налагодження культурних та підприємницьких зв'язків між Україною і Німеччиною.

Першою конкретною справою новоствореного Товариства стала організація в Іллічівську курсів з вивчення німецької мови.

УРП-інформ.

НАУКОВИЙ ВИСНОВОК ПРО БОРОТЬБУ УПА В 1940-1950-х РОКАХ

Боротьба за національну незалежність в усіх народів світу завжди вважалася справедливою, а її учасники ставали для наступних поколінь найкращим прикладом патріотичної діяльності. Українська повстанська армія в 1940—1950-х роках була єдиною організованою військовою силою, яка відкрито виступила спочатку проти гітлерівського, а відтак і сталінського тоталітарно-імперіалістичних окупаційних режимів, за повну самостійність і соборність нашої Батьківщини.

Форми і засоби боротьби цілком відповідали умовам і можливостям того часу. Таким же шляхом національно-визвольної революційної, партизанської, чи повстанської війни добивалися незалежності майже всі колишні колонії Азії, Африки і Латинської Америки.

Ключ ОУН і УПА «Воля народам! Воля людині!» був такою близький і зрозумілий для всіх, що під їхні прапори поряд з українцями стало ще півтора десятка окремих військових підрозділів різних націй тодішнього СРСР. А самих українців через формування УПА, Самооборонних кушівних відділів (СКВ), територіальної підпільної мережі ОУН та її симпатиків протягом усіх майже п'ятидесяти років бойових і політично-пропагандистських дій пройшло не менше семисот тисяч добровольців, справжнього вітву нації. Якщо ж урахувати, що кожного повстанця і підпільника одягало і харчувало принаймні 4—5 селян, робітників та інтелігентів, то загальна кількість учасників руху обчислюється мільйонами.

Визвольна війна УПА не була тільки західноукраїнсь-

ким рухом. До її лав стали вихідці з усіх областей України. Добре відомо також, що відділи і групи ОУН та УПА діяли не лише обабіч Дніпра, в тому числі на Донеччині і Луганщині, Полтавщині й Чернігівщині, Київщині та Черкащині, а навіть у Криму й на Кубані.

Стрільці і старшини УПА, СКВ, члени і провідники ОУН виявили дивовижний героїзм, мужність і жертвості. Тисячі борців, опинившись в оточенні і використавши в обороні весь запас набоїв, останніми кульми або гранатами обривали собі життя, гордо заявивши: «Український повстанець не здається!» або ж заспівавши перед тим гімн «Ще не вмерла України».

Жоден інший період в історії національно-визвольних змагань України не залишив такого багатогранного, різноманірного і величезного кіль-

кістю тематичного пласту тісного фольклору, як повстанський рух 1940—1950-х років. У тисячах народних пісень осмілюються подвиги героїв УПА. Такі ж веспорядне визначення виявляються в масовому перепохованні полеглих повстанців, упорядкуванні їхніх могил і любовним доглядом за ними, підтвердженню спонтанною хвилею встановлення пам'ятників та інших меморіальних знаків цим борцям за волю України.

Найвищий Ідеал ОУН і УПА — створення незалежної Української держави — 1 грудня 1991 року наш народ підтвердив своєю відповіддю на референдум.

Вважаємо, що невідкладне офіційне визнання боротьби УПА справедливою національно-визвольною війною — справа честі і гідності. Верховної Ради України.

Ярослав Ісаєвич, директор Інституту українознавства АН України, академік; Андрій Пауш, доктор філософських наук, професор Львівського державного університету ім. Ів. Франка; Володимир Чорний, кандидат історичних наук, доцент Львівського державного університету ім. Ів. Франка; Олег Шаблій, зав. кафедрою економічної і соціальної географії Львівського держуніверситету, професор; Степан Павлюк, директор Інституту народознавства АН України; доктор історичних наук, народний депутат; Володимир Корсун, підполковник, головний редактор журналу «Вісник України»; Іван Білас, канд. юридичних наук, докторант Української академії внутрішніх справ, перший заступник головного редактора часопису «Вісник України»; Володимир Сергієв, доктор історичних наук, завідувач відділом Інституту українознавства Київського університету ім. Шевченка; Любомир Сенник, старший наук, співробітник Інституту українознавства АН України, канд. філологічних наук, член Центрального провладу Всеукраїнського руху України; Олександр Сухий, доцент кафедри історії та етнології України, канд. історичних наук; Леоніда Міщенко, доктор філологічних наук, професор Львівського державного університету імені Івана Франка; Михайло Осадчий, доцент кафедри історії української та зарубіжної журналістики Львівського державного університету, член Спілки письменників України; Іван Гончар, художник, скульптор, лауреат Державної премії ім. Т. Шевченка — всього — понад 70 підписів.

ЯК СОЦІАЛІСТИ ФІНАНСУЮТЬ СВОЇХ СУПРОТИВНИКІВ

(УРП-інформ. Київ, 3 травня 1993 р.). На початку року газета Соціалістичної партії України «Товариш» видрукувала кеерокопії сфабрикованого листа за підписом Дмитра Павличка, Івана Драча та Володимира Яворівського, в якому ці письменники начебто зверталися 1973 року до головного катєбіста Андропова з осудом відомих діячів українського правозахисного руху: «Донес» фальшивувало у своїх перших п'ятирічччч, бо у поспіху соціалісти навіть ім'я своєї матеріки «комуністичної партії» написали з маленької літери, вочевидь, ознаючи у далекий 73-й рік з позицій сьогодення. Жаль, тільки, що товариші з «Товариша» (редактор газети — колишній перший секретар Львівського миськвого комітату тов. Мартинюк) забули про інші реалії нашого сьогодення — за наклепом іноді доводиться відповідати.

Третього травня Старокиївський районний суд м. Києва завершив розгляд позову Володимира Яворівського на газету «Товариш» і виніс рішення: «Товариш» мусить на власних сторінках зняти з власних сторінок згадані у брехні, а Володимир Яворівському за зазначення на його честь і віднести сплатити відшкодування у сумі 1 мільйон карбованців. Утім, прикро, що «Товариш» цим не вичерпується, бо на черзі аналогічні позови Дмитра Павличка та Івана Драча. Що ж до «мільйонера» Яворівського, то відсуджену суму він одирує на зміцнення Демократичної партії України, яку іноді оточує.

(«Літературна Україна», № 18).

Р. С. А скільки ж зобов'язана сплатити Володимир Яворівському редакція «Товариш» передумавши свого часу цю фальшивку з «Товариша»?

СВАТОРІЯ І ЧЕРКАСИ РОЗВИВАЮТЬ СПІВРОБІТНИЦТВО

Перед трудовими колективами Сваторії відкривається перспектива укласти вигідні господарські договори з промисловими підприємствами Черкаської області.

Планово-економічне управління державної адміністрації Черкаської області надіслало керівникам Сваторії широкий перелік товарів народного вжитку, які можна вже найближчим часом поставити у місто-курорт, 31

свого боку черкашани проявили інтерес до санаторно-курортних закладів Сваторії. Наприклад, відділ обласної адміністрації по ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи вже повідомив про своє бажання оздоровити на березі Чорного моря по 60—70 чоловік на місяць.

«Кримський кур'єр».

Минув рік з початку формування Військово-Морських Сил України. Організація, створена тоді Указом Президента чисельністю 17 тисяч осіб, переформувалася на справжній ядро нового для України виду збройних сил. Сформовано команду і прийнято на озброєння сторожовий «Гетьман Сагайдачний» і корабель управління «Славутич», проходить ходові випробування корабель на повітряній подушці «Донець», закінчується будівництво малого протичовнового корабля «Луцк». Загалом цього року Військово-Морські Сили України отримають 6 нових кораблів. Управління кадрів ВМС вже розпочало формування команд на них.

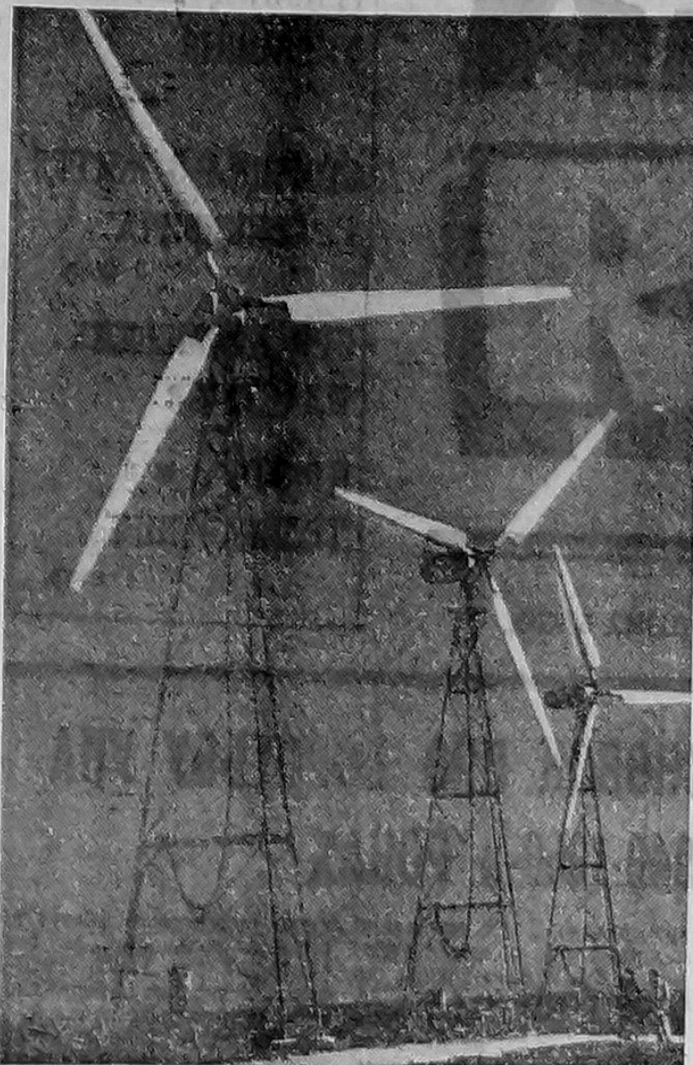
На знімках: матроси Олександр Грабаровський [Одеса] та Володимир Юрчино [Київ] слухають у штабі ВМС України корабель «Славутич»; командир корабля управління «Славутич» капітан другого рангу Валерій Мандиш [Львів], старшина другої статті Олександр Щербанов та черговий по кораблю капітан-лейтенант Віктор Химняк.

Фото К. ДУДЧЕНКА і М. СЕМЕНЯ.

Проблеми енергетики

ЛОВІТЬ ВІТРА В ПОЛІ...

На фото: працюють вітряки — перасти Донузлавської вітрової електростанції; оператор головного щита вітрової станції Ольга Кузнецова; урочистий момент: представники ділової кіли США і Криму розрізають стрічку — нова електростанція діє.

Після аварії на Чорнобильській АЕС особливо гостро поставило питання про безпечні джерела енергетики. В цьому відношенні надзвичайно цікавим є використання так званих нетрадиційних енергоджерел: вітру, сонця, морської хвилі, біомаси тощо.

Цими днями в селищі Новоозерному, що за Євпаторією, почали діяти три вітряки — перасти новоствореної Донузлавської вітроенергетичної станції з плановою потужністю в 500 мегават. Вихід на цю потужність має відбутися протягом чотирьох літ.

На думку фахівців, які обслуговують усі вітри, вони б давали тільки за одну годину 45 млрд. кіловат електроенергії, в той час, як діючі електростанції Ярослава Дзержинського виробляють лише 300 мільйонів. Але не будемо втомлювати читачів цифрами, відзначимо тільки одне: Донузлавська вітроенергетична електростанція даватиме стільки струму, що можна буде цілком задовольнити потреби такого міста як Сімферополь.

В процесі пуску й налагодження тільки трьох вітряків було відобуто близько 17 тис. кіловат-годин електроенергії. Для порівняння скажемо, що цієї енергії достатньо для забезпечення світлом 70 кварталів.

І ще кілька стрічок. Наприклад, один оператор нової станції забезпечує відобуток такої кількості електроенергії, скільки добуває 250 чоловік на Сімферопольській АЕС.

До 60-річчя голодомору на Україні

ВМИРАЛИ ЛЮДИ З ГОЛОДУ

У Харкові завершилася науково-практична конференція «Слобожанщина: голодомор 1932—1933 років», організована товариством «Просвіта», Інститутом історії АН України, Асоціацією дослідників голодомору на українській землі.

Важко навіть уявити, що довелося пережити нашому народу, отим забутих нами пенсіонерам, аби вижити, щільно. Дехто може заперечити, що й сьогодні вони не раюють. На жаль, так. Але бідують ми тепер швидше через свою неорганізованість, через невміння подолати економічну та політичну кризу, а не з волі чужинців, як стогнали нищили наш народ.

— Ні татаро-монгольські орди, ні вікове панування на Україні російського царизму, — наголошував один із доповідачів на конференції І. Ющук, — не завдали стільки горя і страждань українському народові, як роки голодомору. Хоч як дивно, але й досі ще дехто скидаєні авантажі за причину трагедії українського народу куркульський бунт.

Пам'ять про голодомор 1932—33 років пробіла товсту всіяких фальсифікацій та заборон і заволала на весь світ. І світ здригнувся від нечуваного в історії людства злочину, ім'я якому — геноцид проти українського народу.

Найрештлівіші пошуки у фондах партійних архівів зведеної, сумарної цифри людських втрат по республіці внаслідок голоду не увінчалися успіхом. А може, їх знищили, остерігаючись людського суду, суду історії. Бо ж рахунок шов на мільйони.

Від тих трагічних подій нас відділяє шість десятиліть, але біль від втрат не полишає нас. Наведені документи дають змогу скласти уявлення про причини, розвиток і наслідки голодомору в Україні та про його організаторів.

ВИГРІБАЛИ ДО БУБОЧКИ

СЕЛО НОВОКІВКА, що в Каланчацькому районі на Херсонщині, відколи й заснували його тарасанські і томашівські однодворці, — хліборобське. Тому при всіх печучих скрутах — мов небесна кара — сарана тут ніколи не бувало, щоб люди надовго забували запах печеного хліба, більш того — вигрибали при дорозі і попліддінню. Таке ставало лише за радянських голодоморів.

Про ліхоті пам'яті 33-й рік розповідає вісімдесятилітня МІТРА ДАНИЛІВНА ДУБИКІВСЬКА, яка тепер живе в Сімферополі:

— Чого тільки ми не пережили тоді. Спочатку розкулачені мурдували. А хліба була куркульська хоча б той же коваль Ригор Недашко! Все його добро — покриття татарською червоною землею і кузня, де він ладив косарки. А, бач, вигнали сім'ю на Соловки. Чи везти Титка Тернавського, найбіднішого на селі хазяїна. І в нього хату одбравли, посеред хати вигнали на вулицю. Скоро вони з жінкою й помирали з голоду. Найменшого їхнього сина, котрому годочка п'ятнадцять було, влість не знала, де подіти, то відправила у допр. Там їсти не дають, хлосець каже: «Або вбийте мене, або щось».

дьякона Логина Бодаша в яку вилітні сплинув. Тяжко згадувати те лихо, тридцять третій. І не вірилося, що воно може повторитися.

А ПОВТОРИЛОСЯ Ж. У 47-му, відразу по тієї страшний війні, яка у своїх кривавих жорнах стільки життя перемолола. З кожного десятка узяли на фронт новоківицькі дівчата неклали головою або на дилерському березі під Малого Лепетихою, або в далекій Пруссії, як, наприклад, чоловік тітки Мотрі, оборонець вітчизни Микола Семенович Дубиківський.

Лицарі відважні на словах почесні полегли героїзм, державою тимчасом брутально збитувалися над їхніми сім'ями. При всій загальній повоєнній біді найстрашнішою була доля дівчат, які, без просвітки працюючи, мов чорні воли, колосилися, котари, одержували по сто гривень на трудовий. До землі укліли їм за те, що нехай і на буряк, замішавши з просіяними висівками, але уберігли вони мов поконили в голодомір сорок сьомою.

Записав Григорій РУДИЦЬКИЙ.

Table with 2 columns: Title (ВІТЯГ З ПРОТОКОЛУ ЗАСІДАННЯ ПОЛІТБЮРО ЦК КП(б)У), Date (6 липня 1932 року), Content (2. Про план хлібзаготівель. Бизнати правильним встановленням ЦК ВКП(б) план хлібзаготівель по сільсько-му сектору в розмірі 356 мільйонів пудів і прийняти його до безумовного виконання.), Date (12 березня 1933 р.).

Найбільше число фактів голоду зареєстровано в кілолітоті і на початку березня. В окремих місцях це явище набуло масового характеру. Переважна кількість голодуючих — колгоспники. До них належать, головним чином, багатосімейні господарства, що виробили незначну кількість трудових. Зареєстровано також факти голоду серед колгоспників, які виробили велику кількість трудових, але не одержали в колгоспі продуктів харчування в результаті розбарювання й розкрадання хліба в момент збирання. Голодуючі сім'ї вживають в їм різні сурогати (кукурудзяні качани і стебла, просяне лушпиння, сушену соломку, траву, гнилі кавуни і буряки, картопляне лушпиння, стручки акації тощо). Зареєстровано факти вживання в їм м'яса кішок, собак і дозлів коней. Випадки людства зареєстровано 28. Більша частина їх належить до 3-ї декади лютого і початку березня. 19 випадків людства з 28 припадає на Кілійську область. У лютому також мали місце 13 випадків труподія.

Помічник начальника тасанно-політичного відділу ДПУ УСРР Александровський.

18 ТРАВНЯ 1944 Р. ДЕПОРТОВАНО КРИМСЬКИХ ТАТАР

18 травня — дуже сумний день в житті кримських татар. В цей день 1944 року, виконуючи вказівку Сталіна, з Криму було примусово виселено кримських татар. Їх везли у вагонах, котрі були призначені для перевезення худоби. По дорозі до нового місця помешкання тисячі кримських татар померли від хвороб, голоду... Ми схи-

ляємо голові перед пам'яттю цих невинних жертв. Але, як стало відомо, трагічна доля чекала і українців, котрих теж хотіли виселити, та на заваді стали технічні обставини. Дружеско нижче спогади очевидця депортації і один з документів, який знайшли в таємних архівах. Про це люди повинні знати і пам'ятати!

СПОГАДИ ОЧЕВИДЦЯ

АСАН УСЕІНОВ, уродженець села Узундік колишнього Балаклавського району Кримської області. Асан було призвано на війну 22 червня 1941 року.

«Після реформування 9-ї армії мене перевели в Приморську армію. Навесні 1944 року нас на баржах висадили в десант поблизу Керчі. Я радий, що визволю Батьківщину. Ми закрилися на плацдармі, з тим вибили німців з району каменоломні і вирушили в напрямку Феодосії. В ці дні різко змінилось до мене ставлення командира роти — капітана. Він почав присипувати з різних дрібниць. Наказав мені постигтися, хоч волосся в мене було не доге. Я підстригся під «бокс». Але капітан, за невдоволення мною наказав постигтися наголо, оголивши мені 10 діб вуха. Я відсидів у селі Ягала 10 діб на гауптвахті. Після цього мене призначили черговим по батальйону. Тількино я здав чергування — за мною прийшов завізювач з наказом з'явитися до начальника штабу. Я одягнувся, взяв автомат, «Приміть чергування по батальйону», — наказав начштабу. І я знов заступив на чергування.

Людям кримськотатарської національності вантажники на заводі підготували військові машини і везли в бік Бахчисар'я. Того, хто протинався, халали за руки, за ноги і кидали в кузови автомашин.

Після того, як всі поехали, худоба, що залишилася без догляду та годування, стала дико ревти. Наші солдати почали виламувати двері, забирати речі, що залишилися, і відправили поштою собі додому. Брали навіть наволочки від подушок. Все довелося переповнено пухом і пір'ям. Зодержаним протинаєм, солдати ішли до турніа брати мед. Корів, овечів, кіз від'язували, вони блукали по селу, в сардах.

Наші землі під час окупації заховали від німців цінні речі, закопавши їх у сарай чи на городі, а зверху ще й посидивши картоплю чи іншу городнину. Радянські солдати, озброєвшись залізним пруттям, відшукували ці тайники. Це мене обурювало найбільше: люди так ждали, так раділи, що наші прийшли...

Після 18 травня мені перестали довіряти. В Севастополі не направили. Я став помічати, що за мною стежать.

«Якось мене викликали старшина і наказав: «Візьми продукти, поїдте в іншу частину, в артополк. З вами поїде попутник брати нове поповнення». Я взяв автомат, а продукти не взяв. Мій супутник, старший сержант, привів мене в так званій артополк, розташований за Сімферополем і обнесений колючим дротом. Тут мені видали новий одяг. В цьому полку зібраний із всього Криму кримських татар-фронтів-

ка, чоловік 150—200. На вишкві кохороняли озброєні солдати, у нас ні в кого зброї не було. Тут перебувало чимало офіцерів кримськотатарської національності, а також і кілька медсестер.

Вночі всіх повантажили на машини і перевезли в Сімферополь, де нас оточили «зелені кашкетів». Всю ніч ми простояли. Вранці наказали шикуватися по чотири і йти до вокзалу. Стріль вали наші, але по краях з автомашин ішли «зелені кашкетів».

На вокзалі подали команду «Струнку!». До нас вийшов генерал. Ми не дали йому говорити, почали кричати, щоб ліквідували оточення. Генерал дав команду, щоб солдати, які охороняли нас, було відведено, і запитав: «Вам відомо, куди ви їдете?» «Ні, не знаємо», — відповіли ми. Генерал звернувся до нас із словами: «Ваші сім'ї знаходяться в Середній Азії. Пробачте, у нас не було можливості розібратися з ними. Ми зараз без будь-якої охорони поїдете в Узбекистан. Ваші сім'ї перебувають там у важкому становищі. Прошу не затримуватися в дорозі і, відшукавши своїх рідних, допомогти їм».

Я підтримав протинаєм, солдати ішли до турніа брати мед. Корів, овечів, кіз від'язували, вони блукали по селу, в сардах.

«Після 18 травня мені перестали довіряти. В Севастополі не направили. Я став помічати, що за мною стежать.»

«Якось мене викликали старшина і наказав: «Візьми продукти, поїдте в іншу частину, в артополк. З вами поїде попутник брати нове поповнення». Я взяв автомат, а продукти не взяв. Мій супутник, старший сержант, привів мене в так званій артополк, розташований за Сімферополем і обнесений колючим дротом. Тут мені видали новий одяг. В цьому полку зібраний із всього Криму кримських татар-фронтів-

ка, чоловік 150—200. На вишкві кохороняли озброєні солдати, у нас ні в кого зброї не було. Тут перебувало чимало офіцерів кримськотатарської національності, а також і кілька медсестер.

Вночі всіх повантажили на машини і перевезли в Сімферополь, де нас оточили «зелені кашкетів». Всю ніч ми простояли. Вранці наказали шикуватися по чотири і йти до вокзалу. Стріль вали наші, але по краях з автомашин ішли «зелені кашкетів».

На вокзалі подали команду «Струнку!». До нас вийшов генерал. Ми не дали йому говорити, почали кричати, щоб ліквідували оточення. Генерал дав команду, щоб солдати, які охороняли нас, було відведено, і запитав: «Вам відомо, куди ви їдете?» «Ні, не знаємо», — відповіли ми. Генерал звернувся до нас із словами: «Ваші сім'ї знаходяться в Середній Азії. Пробачте, у нас не було можливості розібратися з ними. Ми зараз без будь-якої охорони поїдете в Узбекистан. Ваші сім'ї перебувають там у важкому становищі. Прошу не затримуватися в дорозі і, відшукавши своїх рідних, допомогти їм».

«Після 18 травня мені перестали довіряти. В Севастополі не направили. Я став помічати, що за мною стежать.»

«Якось мене викликали старшина і наказав: «Візьми продукти, поїдте в іншу частину, в артополк. З вами поїде попутник брати нове поповнення». Я взяв автомат, а продукти не взяв. Мій супутник, старший сержант, привів мене в так званій артополк, розташований за Сімферополем і обнесений колючим дротом. Тут мені видали новий одяг. В цьому полку зібраний із всього Криму кримських татар-фронтів-

ка, чоловік 150—200. На вишкві кохороняли озброєні солдати, у нас ні в кого зброї не було. Тут перебувало чимало офіцерів кримськотатарської національності, а також і кілька медсестер.

3 таємних джерел ПЛАН ЗЛОЧИННОГО ГЕНОЦИДУ СУПРОТИ УКРАЇНИ О. ЧАБАРІВСЬКИЙ

«Літературна Україна» за 27 лютого ц. р. опублікувала один із найганебніших документів російського більшовизму, який свідчить про те, що совєтсько-московський імперський центр планував в 1944 році виселити увесь український народ поза межі його батьківських земель, на такий самий лад, як він це вчинив з малими народами Кавказу та кримськими татарами. Цей документ треба поширити по Україні мільйонним тиражем. Щоб всі ті українці-малороси, які ще дотепер так чи інакше сприяють тісній союзі між Україною та Росією, довідалися, які це блага їхнім батькам підготувала імперсько-совєтська Росія у «дружній сім'ї народів». Якщо б цей диявольський план Сталіна, Берія, Жукова та інших «батьків совєтського народу» був здійснений, то сьогодні вони і їхні діти, ті що були б пережити цей геноцид, тинялися б по сибірських тайгах. Публікуємо цей документ в українському перекладі.

«Цілом таємно. Наказ ч. 0078/42. 22 липня 1944 р. м. Москва. До Народного комісаріату внутрішніх справ СРСР і Народного комісаріату оборони СРСР.

ЗМІСТ: Про ліквідацію саботажу в Україні і про контроль над командирами і червоноармійцями, мобілізованими у звільнених областях України.

ПАРАГРАФ I.

Агентурна розвідка встановила: упродовж останнього часу в Україні, особливо в Київській, Полтавській, Вінницькій, Рівненській та інших областях, можна спостерігати відкрито ворожої настрою українського населення супроти Червоної армії й місцевих органів совєтської влади. В окремих районах та областях українське населення вороже протиставляється здійснюванню заходів партії й уряду для відвоювання колгоспів і віддачі хліба для потреб Червоної армії, воно закупує хліб в ями. У багатьох районах ворожі українські елементи складають до Червоної армії, організували в лісах «зелені банди», а в тайзі ліквідували військові ешелони, але нападуть на невеликі військові з'єднання, в тайзі кож убивають місцевих представників влади. Деякі червоноармійці та командири, підпавши під вплив напівфашистського українського населення і мобілізованих червоноармійців із звільнених областей України, почали розкладатися і переходили на бік ворога. Із вище сказаного видно, що українське населення стало на шлях злого саботажу Червоної армії і совєтської влади й прагне до повернення німецьких окупантів (1?). Через те, з метою ліквідації та контролю над мобілізованими червоноармійцями і командирами звільнених областей України.

НАКАЗУЮ:

1. Виселити в окремі райони СРСР ВСІХ УКРАЇНЦІВ (наше під'яр), які жили під владою німецьких окупантів.

2. Виселенню підлягають: а) в першу чергу українці, які працювали і служили у німців; б) в другу чергу виселити всіх інших українців, які ознайомилися з життям німецької окупації; в) виселення почати після того, як буде зібраний врожай і відданий для потреб

Червоної армії, г) виселення проводити тільки вночі і секретно, щоб не дати можливості сховатися нішим, не дати знати членам їхньої сім'ї, які перебувають в Червоній армії.

3. Над червоноармійцями та командирами із окупованих областей встановити суворий контроль: а) завести в окремих (сособ'ях) відділах спеціальні справи на кожного; б) всі листи перевіряти, не за допомогою цензури, а за допомогою особливого відділу; в) закрити одного таємного співробітника на 5 командирів і червоноармійців.

4. Для боротьби з антисовєтськими бандами перекинути в Україну 12-ту і 25-ту каральні дивізії НКВС... «Українці уникли цієї долі тільки тому, що Іх надто багато й нікуди було вислати. Хоч Хрущов мовчавко обіцяв той факт, що виселення підано тоді чи не 1—2 мільйонів українців. Виселення всіх українців із окупованих німцями частин України (тобто з усієї України) було заплановано Сталіном та його співробітниками, зокрема Берією. Але не перешкодило в житті з «технічних» причин. Як сказав Хрущов, українців було саботажу.»

Опублікований в «Літературній Україні» документ свідчить також і про те, що не тільки на західноукраїнських землях проходила боротьба з совєтським нацизмом, який прийшов після нацистського, а й на східноукраїнських землях, де населення, як це підтверджує таємний документ, чинило масовий опір совєтському режимові. І то не тільки пасивний, але й активний.

Отже, плани виселення українців заціпили не тільки Західну Україну, а й усі українські землі. Саме тут і треба шукати причини того піб «чужа», яке ставалося в час референдуму, коли пропавши ренсифікацію на національну байдужість українців із східних земель голосували за самостійність на 80—90 відсотків.

ЗА ІСТИНУ

Україно! Верби сумовиті, поріг, Поліск золотий пахне пшениць. Щоб в такому, рабському союзі Послала нам брехні криваві Як тебе, праматір, не любити Та народ твій, рідна, й хупі І безтямно не припасти ниць! Ласувати твій сламний пір'я. Вірю як змете усе злобу. Він вже знає з очей полуду чорну Скільки ворогів і минах підмань, Падали, вставали, і знову Я хрест несе за Істину світ! Як шакали, йшли на твої друзі, Скільки ржа історії йшли, Федір СТЕПАНОВ.

Ідуть в редакцію листи

ЧАС ВИПРАВЛЯТИ ПОМИЛКИ

З нового навчального року школи Криму переходять на власні плани, розроблені відповідно до Конституції та Закону про освіту Республіки Крим. Орієнтовані на державні ринки освіти України, ці плани, між іншим, мають суттєві відмінності, які не можуть не викликати занепокоєння.

На перший погляд, у них все нібито цілком демократично: враховуючи, що Крим має три державні мови — російську, українську, кримськотатарську — мова викладання знань частенько радують за багаторазовою зміною мови. Це означає, що всім дітям Криму, незалежно від національності, ніякого тиску. Навіть ті школярі, духовні потреби яких відверто ігноруються, будуть мати підстав для образу. За ними лишається право вивчати будь-яку іншу державну мову, коли і якщо у школяра буде настрій.

Таким чином, здавалося б, на цілком демократичних засадах можна відбудувати занепокоєння виключення української мови із шкіл.

Але ж теперішнім школярам обов'язково доведеться користуватися інформацією українського радіо чи телебачення, врешті-решт, складати іспити до навчальних закладів з державною мовою навчання. Бо не кожну родину зможе відвратити своїх обдарованих дітей для добуття освіти за кордоном.

То ж не завадило б у школі роз'яснити батькам та учням, яким непереліченим наслідкам може обернутися нехтування державною мовою.

Але ж, окрім суто утилітарних мовних проблем, є й питання, пов'язані з культурою в цілому. Іноді хочеться запитати когось із наших переконаних русофілів: чи не соромно їм, коли в час суцільної грамотності треба настигати до Конституції та Закону про освіту Республіки Крим. Орієнтовані на державні ринки освіти України, ці плани, між іншим, мають суттєві відмінності, які не можуть не викликати занепокоєння.

Лариса БАРЗУТ,
директор школи № 21,
м. Сімферополь.

ДОПОМОГЛИ СТАТИ НА НОГИ

Дорога редакції! Мене б хотілося у своєму листі розповісти про так контрастне ставлення до людини у наш нелегкий час доводило сумнівної організації одного з того ж підприємства — Керченського морського торговельно-промислового лінійного підприємства та місцевому жителю.

Щодо останнього, то тут справа більш ніж ясна: завдяки тому, щоб допомогти своїм мешканцям, воїни, навіяли, успішно їм перешкоджають у благоустрій приміщення, а також не бачать їх і призначати.

У мене згадується випадок, ЖЕК від величезних прикритих відомостями мені у його ремонті, і тільки після повторного його звертання дозволило проводити ремонт. Я зробив в результаті того, що зробив заборобу — погострогінний артрит, працюючи в дуже сирих, несприятливих умовах.

І вже медичні працівники лікарні «Водників» поставили до мене так само, як жевкаві, я б, поза всяким сумнівом, залишився без ноги.

Доземний уклін їм!
З. КОВАЛЮК,
член Керченського товариства «Промісвіт» ім. Т. Г. Шевченка.

Є така думка ХОЧУ МАТИ СВОЇ ГРОШІ

21 вересня 1991 року газета «Козак» на розвороті своїх шпальт помістила дві фоторепродукції на 100 і 500 банкнот українських грошей. Якби вийшли ці банкноти, вони бачили б наші 100 карбованців із зображеннями Т. Г. Шевченка тоді мені не дуже подобалась. Обличчя у Тараса було грубувате, погляд невеселий. Довго я дивився на ці зразки та міркував про портретне зображення. І думка була одна: Тарас Шевченко повинен дивитися нас зі своєї автопортретної світлинки.

Ще раз поговорив альбом «Тарас Шевченко». Ну ось графіковий «Автопортрет у шатлі» та «Козаків» (1860 року). На гроші протиснули!

Але Україна тоді залишилася своєю незалежністю, стала вільною — вона зовсім молода.

Микола ЛІСОВИЙ,
м. Сімферополь.

Це цікаво МУЗЕЙ ЧОРТІВ

В литовському місті Каунасі є музей чортів — чи не єдиний у світі. Заснований його колекція Антваса Жмулдзвичюса подала до музею фігурку чорта з жартівливим написом: «Чорті собі все життя чортів збирали». А через декілька років колекція стала підляти відомим художником музею імені Чорленіса.

На трьох поверхках живе величезна сила: дерев'яні фігурки чортів і чортиць (такі ж чорт з ріжками, тільки в спідниці, кумедні бісенята з сім'ями фарфору, плюшеві й солом'яні дияволи, матерчаті й залізні сатани. Спеціальний зал відведений для чортів-любовників, подарованих з багатьох країн.

Особливо потішні польські угорські, китайські та японські бісенята.

М. БИБА,
[Спеціально для «Кримської світлиці»]

ЦЕ Оповідання

Після університету в 1966 році працював учителем української мови та літератури у Восточненській школі Советського району. Відібравши краєві оповідання, написані у Львові, запропонував їх тому ж року видавничству «Крим». Неодовзі рукопис повернувся. З листа, написаного від імені редакції художньої літератури, я, зокрема, дізнався, що оповідання «Українська криниця» — це прова жуваного націоналізму.

Кілька слів про те, як воно народилося. Я вчився в славозвісному селі Дермань на Рівненщині. Тут народилися відомі письменники Улас Самчук (повернений Україну після десятиліть заборони тоталітарною системою) і Борис Тен.

У селі є криниця, яку дерманці називають Батською. За легендою, після кривавої смерті волеволюбним русам Батий наповів з неї свого коня, і той впа. Батий наказав засипати криницю, його воїн це зробили, але криниця знову вийшла до людей.

А влітку 1946 року до Дерманя був призначений райкомом партії головою сільради якийсь Лещов. В селі одразу дали йому прізвище — Терган. Він мав великі вуса «від Будюного», похвалювався, що з донським козаком [української мови не знав і знати не хотів], завжди ходив у кубанці, гімнастерці, галфеї й хромових чоботях, з-за халляв яких виглядали нагайки, і постійно погромував: «Я науку са Родину любить!»

Оцеї Лещов-Терган поставив собі дім біля

З ШУХАЯДИ

Оповідання

Під горою криниченька, в тій холодній водиченька. А в криниці на землі дренний український — на волонтерів і стала холодно-холодною, мов крига. Кинь жадливо пив воду, але знала я, що це його останній день. Потім цілу ніч падали за річковою ватри.

З річковою вогні горять, там татари полон длат...

А на ранок впа улюблений Батий кинь. Розлюченим вовком завив хан і наказав своїм воїм завітати мене каміням та землею, щоби вмерла я назавжди.

Та не знав чужинець, що не можна перепинити шлях до річної землі, що не можна вбити мене. День і ніч, день і ніч напоювала я соками своїми знедоленою землею. І оживла вона, щоби знову битися за свою волю.

Зачали нападати русів — українців — варити пиво! а ляхами. Гуляли по Україні славі хлопці заборонці Севериниці, Богданові та Максимові. Пили вони воду мою і гнали все далі з невиних землі топорних ляхів.

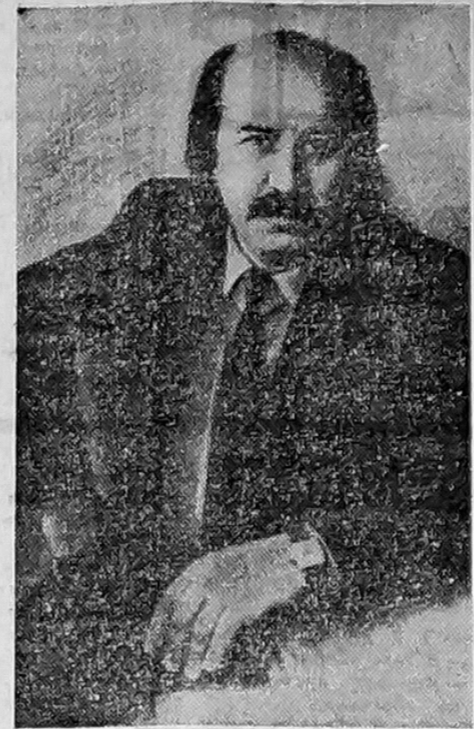
Треба б радити мені, та не радилось. Треба б сміятися, та не сміялося. Бо не було миру людям і землі спокою.

А в одному жаркому літі знову заступила земля, задрижало небо і поосунули з заходу залізноголові створіння.

Такої січі ще не було на землі!

І я ось вочі припово до мене чорнобривий зранений воїн. Він, знесилений, обняв землю, притулюючи до неї щокі, і почула я шепіт: «Мамо, вмираю...»

Варити пиво — в українській народній творчості означає боротися, воювати.

криниці, обмуровав її камінням, хотів брати воду лише собі. Та воно зникло! А через два чи три роки вода підточила стіни львівського будинку, і він розвалився. Неодовзі посланці зі сходу забрали до райцентру — на підвешення.

А дерманці розмуровали криницю, вона й тепер дає людям чисту-чисту воду.

Валерій ТАРАСОВ.

КРИМСЬКИЙ ДИПТИХ

1. Летят журавли над Ай-Петрі 3-за моря. Сичинесь їх бран. В яскраво-зеленому світі Завер на узгір'ю платен.

Так крїймо. Так мило і люблю. І сам я душою воскрес І котяться сонячній бубон По синій тарелі небес.

Летят журавли. Ронять пір'я. Над морем світліше даль. А ген доокруж поїздигрю Кейтє рожевий мигдаль.

Знайомі до обрїю рик. Знаючі і рідні. Мої. І ці ось струні кивирини — Пришельці заморських країв.

І це ось «каміння дрістаче. Що вітер гурдям зустріча. І ця у хустині квітчастій Між кедрів струнка алчє.

В мїжгір'ї туман волохатий Клубиться в розвеселеній млі... А небом до рїдної хати Летят і летят журавли. І хочеться простір обняти, І хочеться жити на землі!

II. Ані такі прозори. Такі чудові дні! І котельські гори Пливеть удалні.

Шумить, вирє море. І піниться прибілі... О море ясноре, Зоря моїх надї!

Троянда сонця квітє У синьїй небес. І ось до болю рїдне В нас відбїра прогрєс.

Де помеліи румї — Неполезні в золї... Чому ж такі байдужі Ми до страждєнь землі!

Де хвилє берє мє, — Каміння розлива. Вікє стежу не прошє Непроєсєні трава.

Зїм'яла кїткє шкє, Розтерла, розмєла... І тільки гєлє шпїшиє І у візку пєлє Данило КОНОНЕНКО.

ЗРОЗУМІТИ ОДНЕ ОДНОГО

ВЕЧІР ДРУЖБИ НАРОДІВ В КЕРЧІ

Недавно в Керчі за ініціативою міської бібліотеки імені Белінського та при активному сприянні Керченської міської організації Всеукраїнського товариства «Промісвіт» Сергія Сапченка. Пан Суловський розповів присутнім про дитинство Івана Липи, що пошло на вулицях старої Керчі, продекламував декілька творів з поетичної спадщини свого діда. А закінчив українська частина вечора пригоспленням учасників вечора традиційними варениками з картоплею й смачними шкварками.

В гречкій частині вечора всі захопили запальний танок «Сітракі». Не менш цікавими були розповіді представників кримських та італійської та єврейської громад. Розпочався вечір виступом кримських татар. Присутніх шедро пригосплено традиційними національними стравами й напоями.

Російську частину цього вечора представив фольклорний ансамбль заводу «Затока». Молоді дівчата виконали народні пісні з різних кутківів Росії.

Українську частину вечора відкрила вчителька Олександр Муслина Славич. Вона коротко розповіла про історію та культуру українського народу. З українськими піснями ознайомили присутніх ансамбль бандуристів «Веселка». Володимир Іванович Суловського — вчука виз-

Олександра ЧАЙКА,
м. Керч.

ДОБРИ СПРАВИ ПРОСВІТЯН

Миколаївське відділення Всеукраїнського товариства «Промісвіт» виділяє рекламні матеріали для вчителів під назвою «Добра криниця». Збірник містить цікаві матеріали про історію України, рецензії на літературні твори, громадську незалежності держави.

УРП-інформ.

ВІДРОДЖЕННЯ ТРАДИЦІЙ ЗАПОРІЗЬКОГО КОЗАЦТВА В ТАВРІ І КРИМУ

До мене як депутата міської Ради народних депутатів, секретаря комісії по законності, правопорядку і захисту прав людини неодноразово звертаються виборці і мешканці Криму з різними життєвими питаннями, порадами і пропозиціями. Серед них — і питання козацтва. Процес його відродження як в Україні, так і в Росії проходить досить активно і по всій країні.

Українське Таврійське-Запорізьке козацтво засноване у липні 1992 року в м. Сімферополі і є складовою частиною Українського козацтва. Церемонія створення УТЗК проходила у традиційному стилі і традиції Запорізького козацтва. Тобто — при обов'язковій присутності української національної воїнської атрибутики і символіки. На період козацької Ради всі її члени одягають козацькі костюми — сорочки-вишиванки, шаровари, шкварки чоботи, паляки. Обов'язкова наявність холодної зброї: шабля, палаш чи кинджал. Рада проводиться українською мовою, хоча національний склад її може бути неоднорідним. Всі члени рівні у праві голосу. Обирається козацька Старшина — отаман, писар, військовий осавул, суддя, хорунжий, скарбник. Рішення і накази отамана — закон. Статут УТЗК базується на основі статуту Українського козацтва. Він затверджений в Генеральній канцелярії Козацтва України в Києві і юридично зареєстрований. Затверджений реєстровий список козацтва УТЗК. Всі документи

погоджуються гетьманом України, головним отаманом, канцелярією. Військової звання присвоюються гетьманом України. Українське козацтво і УТЗК підпорядковуються гетьману України, Президенту і Верховній Раді України. УТЗК базується на законах Запорізького козацтва. Офіційно затверджена козацька форма, зовні дуже схожа на сучасні армійські. Одначе збережені окремі чисті українські національні елементи. Козак — хорунжий. Ось декілька напрямків і завдань УТЗК: — сприяти відродженню України як суверенної держави і її Збройних Сил; — сприяти вихованню молодого покоління в дусі національного козацького лицарства, відданості своєму народові; — проведення заходів по охороні і захисту невідомої середовища; — підтримка національно-культурних зв'язків з українцями за рубежом; — сприяти відродженню української мови; — сприяти органам внутрішніх справ по боротьбі із злочинністю; — брати участь у розвитку народних промислів; — сприяти наданню земельних наділів для ведення фермерського господарства; — проводити конференції, семінари, симпозіуми, виставки з питань Українського козацтва; — займатися видавничою діяльністю. Звершуємо зацікавленим читачам до співробітництва. Ми постійно підтримуємо контакти з усіма районами України, де є козацькі формування. Організуйте зустрічі і походи. Дев'ять продовжимо діалог. Місце зустрічей козацтва: Сімферополь, вул. Пушкіна, окружний Будинок офіцерів, кожна неділя, о 12-й годині. Адреса для інформації — газета «Кримська світлиця».

В. ТАМБОВЦЕВ,
військовий осавул УТЗК,
депутат міськради.

Літературний пошук

ПЕРШИЙ ІСТОРИЧНИЙ ТВІР Т. СЕНКЕВИЧА

Галина Федорівна Бондаренко веде уроки української мови та літератури в Сімферопольській середній школі № 3. В котрій разі Сіпкім їх проведено! Один до одного, з року в рік, оскільки уже три десятиріччя років освітнього стажу незабаром — Ні, не згрітуться з пам'яті мої уроки, — говорить Галина Федорівна. — Бо вони не будуть однаковими. Темніші, коли світла неведча, світліші, коли вадать майже все. Майже... Чому майже — це тема для роздумів. Фото О. ШУСТА.

Класик польського письменства Генрик Сенкевич (1846-1916) усевався насамперед творчому на історичну тематику. А дебютував він у цій сфері 1880 року новелою «Татарська неволя», подія в якій відбувається наприкінці XVI століття в Україні та Криму. Оповідь про пригоди й життя вироку бубування головного героя твору подано у вигляді середньовічної шляхетської хроніки: такий прийом ніби наближав читача до тогочасної епохи і допомагав авторці уникнути деталізації, пов'язаних із сучасними реаліями.

Річ у тім, що на нашому літературному горизонті ніколи не був Шордрев, який-то можна відзначити такий маловідомий факт. Перебуваючи в Америці, письменник на запрошення свого приятеля, учасника громадянської війни на боці Півночі капітана Рудольфа Потрогського кілька місяців жив у каліфорнійському Севастополі. Своєю кримською назву та поселення (було, очевидно, від колоністів — вихідців з Російської імперії) в пору розвитку воно мало кілька тисяч жителів і навіть вважалось містом, але 1876 року, коли тут вперше приїхав Сенкевич, остаточно знелюдніло, перетворившись на порослу травою пустиню з кількома скоріше халупами, аніж будинками.

Працюючи над «Татарською неволею», Сенкевич в основному спирався на історичні джерела. «Мая за собою те, XVI століття пізніше. Отже, оволодіти мовою, а йти старовина власною дорогою», — зауважував письменник.

Оскільки українською мовою «Татарська неволя» з'являється, здається, не перекладалась, дуже стисло перекажемо її зміст. Щоб добути руки роздатові паняниці Марисі, маломавний молодий шляхтич Зденборський у пошуках лицарських слави, визнання і статків змушений був податися на далеке від Батьківщини степове прикородання. Промінуючи в дорозі українські землі, він зустрічає прихильних до татарських осад, до людей кучуків, ніж у нас, і годуватишся, де «кожний хаті там і шабля, і рушниця», а села більше схожі на військові табори.

У першій же сутичці поранений Зденборський потрапляє в полон і опиняється в приморському аулі Кизилку, опис якого подастись так: «Осеті там збудовані з руїн яскраві міста, котрі, як розповідають, ще сарматів знищили. Личислю кілька споруд, дуже гарних, але значно пошкоджених, вони раніше храми були, а тепер татарі до них овець і коней не ніч заганяють, одну тільки на мінарет перетворили».

Прекрет Кизилку Сулейман, не дочекавшись сподіваних телівря за небагатого бранця, пропонує йому перейти в магометанську віру й одружитися з його донькою. Відповідь відмовою, юнак прирікає себе на страждання й приниження, як тільки паньочка Марисі, дівашка, що її коханий в неволі, не допомагає йому викупитися, хоч потім їхні долі і роздяться.

В новелі чимало цікавих для кримчанна сторінок. Наведемо лиш один уривок.

«Кінць моїх поневірянь був ще далеко, але та весна принесла нові зміни й провісти і була сповнена загадкових пересторог. У неби над Кримом появилася вогниста різка божою гніву — комета — і, блимлючи синім осад, трясла звозтом на погібель Криму» та поганству. Охолопів жеюм татари, ле немаче в галасом, брєнькотом на кримом годяди, хмарні запаленні стріли з пуків у небо пускали, аби застрашити того птаха злого провіста. Духовенство оголосло їм піст, чорнокопичники вішували біду. Страх загав у людській серця, і був той страх недаремний, бо дійшли вісті, що над Palus Maedius *) люте морозика. Виправи на Річ Посполиту, які мали відбутися тієї весни двома шляхами, так і не відбувалися. Люди, збираючись удець купами на вулиці, не наважувалися розмовляти голосно, а тільки звертали погляд на стіні, здики мово прилетіли «ворне диво», Шорра нові вісті ширилися між

*) Местійське болото (Азовське море).

людьми, аж поки рознеслося по Кизилку, що пошесть уже в захисній столиці об'явилася. Сам хан зі столиці утік. Одні казали, начебто він з жінками своїми на півдні у горах сховався, інші мовили, начебто до Кизилку, де морські вітри ошунували повітря, перадо і прибула той повітря, перадо вкоробити до Кизилку, безжалюгідним гоном жеюци поперек себе гурти худоби, аби було що їсти з двором своїм. Gracietus Сулейман прийняв його з великими почестями, а люди перед ним падали ниць... Орди при ньому було обмаль — тільки даяр, тисяча баскаків та декілька хаджі й аги у жовтих кофтах — з побою, вень, щоб між велике скучення людей не акинулася легша зарева. Мандрувала вона по Криму переважно у тієї частини, котра зветься сінкельською. Там, перекинувшись на яскраві місця, брала всія поголово, а деки вона обшунувала зрєсмі, де вона проходила, навіть птаство падало. Але щонайближче за два дні дорозі до Кизилку пошесть убогувала, до Дикувата той хан брєгову за ртучку і шедро винагородив вкоробити, а багатом невідним волю двурова». (Переклад наш).

«Татарська неволя» читачі зустріли прихильно, і по її виході Генрик Сенкевич розпочав підготовку роботи над першою частиною трилогії — романом «Вогненне меча».

Григорій РУДИЦЬКИЙ.

ПЛАСТУНИ НА МАНГУПІ

чи йнакше з назовою гуртня. В сутинковій тиші лагідно й хвилююче дивилися слова вечірньої молитви:

**Царю Небесний,
Всесильний Боже,
Мудрості, і силу, і ласку
нам дай,
Щоб подолати діло вороже,
Визволити рідний
батьківський край.**

А наступного дня, зранку, після смачного сніданку кожний з учасників табору мав нагоду понаблюдитись з історією та природою Мангупу — цього дивовижного куточка кримської землі. Всім сподобалась екскурсія (гуртня) на природу гори Мангуп. З безліччю різноманітних квітів, кущів, дерев понаблюділися учасники табору на занятті з природознавства. Ще цікавішою виявилась екскурсія з історії фортеці під орудою інструктора Валерія Науменка, студента четвертого курсу історичного факультету СДУ. Навіть дощ — і той не зміг відупити чудового вранення від знайомства з сивою давниною гори Мангуп. А історія тисячолітніх руїн стародавнього міста Мангуп (іші відомі назви — Дорас, Теодоро, Федоро) — розповіли на плато площею близько як 90 га на висоті близько 600 м над рівнем моря, справді цікаво. Про це свідчать як залишки трьох ліній фортифікаційних споруд, цитаделі, так і руїни базиліки, храму Богородиці, Геврлія, пещарів, могили, тарпанів, окутаного тощо. Не перадали, а яким хвилюванням дітяки гуртня, пластуни запрошують до свого гурту. Тож вранення малої пластової групи м. Сімферополь Ольга Свідваська чекала на ваші дзвінки за телефоном 44-81-27 у Сімферополі.

Сміх, гамір. І от закінчується другий день табору. Знову над горою Мангуп ліне вечірня молитва:

**Царю Небесний, Боже
Бдиний,
Будь нам зорею в ночі
тривоги.**

Третього, останнього дня на учасників табору чекав теренний змаг. Дітяки змагались у рогадуватні хрестівки, малюванні рослин та плану базиліки, орієнтуванні на місцевості без компасу. І кожний з пластуни намагався притримуватись основного пластового гасла: «Сильно, Красиво, Обережно, Вистрої», котре скорочено промовляється у традиційному привітанні пластуни — СЮВІ!

Так непомітно пролінув час, й настала пора прощатись з Мангупом. На останній збірці комендантка табору Маргарита Жукова подарувала всім учасникам табору книжечки з пам'ятними написами й видала посвідки про відбуття табору.

Попереду на юних пластуни чекають нові табори, мандрівки, гуртви. Побажаємо ж їм і ми їм, дорогі читачі, встеленої небесним промінням щасливої дороги на шляху до визволення рідного батьківського краю. Щастя вам, юні пластуни!

А всі юні пластуни та юначки, що теж бажали стати сильними, красивими, обережними, бистрими, а також хочуть стати учасниками Української пластової організації «Пласт», брати участь у нових таборах, мандрівках, гуртвінках, пластуни запрошують до свого гурту. Тож вранення малої пластової групи м. Сімферополь Ольга Свідваська чекала на ваші дзвінки за телефоном 44-81-27 у Сімферополі.

Олександр ЧАЙКА.

ПОНЕДІЛОК

17 ТРАВНЯ
УТ-1
16:00 — УТН.

ВІВТОРОК

18 ТРАВНЯ
УТ-1
7:00 — 3 7 до 8.
8:00 — Фільм «Робіт — раз».
9:25 — Концерт дитячого хору «Вогник».
10:40 — Фільм «Говори сміливо».
12:00 — УТН.
12:10 — Класионер-бізнес.
16:00 — УТН.
16:40 — «Вулкани».
17:30 — «Моя батьківщина — Крим».

СЕРЕДА

19 ТРАВНЯ
УТ-1
7:00 — 3 7 до 8.
8:00 — «Свічадо».
8:45 — Фільм «Світла людини».
10:05 — «Солов'їний дзвін». Всеукраїнський фестиваль дитячої пісні.
10:35 — Шкілний екран.
11:05 — Кінопроба.
12:00 — УТН.
12:10 — Село і люди.
16:00 — Запрошують юні музиканти.

ЧЕТВЕР

20 ТРАВНЯ
УТ-1
7:00 — 3 7 до 8.
8:00 — Фільм «Гол у Спаські ворота».
9:30 — Канал «Д».
10:30 — «Бірючий острів. Місяць трагедії».
10:50 — Кінокомедія «Любовні пригоди сера Джона Фальстафа».
12:00 — УТН.
12:10 — Синтез.

П'ЯТНИЦЯ

21 ТРАВНЯ
УТ-1
7:00 — 3 7 до 8.
8:00 — Фільм «Рік Теляти».
9:20 — Ми діти твої, Україно.
11:20 — «Старі боги» Михайла Нестерова.
12:00 — УТН.
12:10 — «Гарт».
16:00 — УТН.
16:10 — Фольклорна програма.
16:30 — Жінка артефакт.

СУБОТА

22 ТРАВНЯ
УТ-1
8:00 — УТН.
8:10 — Ритмічна гімнастика.
8:30 — Телеконкурс шлагера.
9:10 — Фільм «Третя владя».
10:00 — Діказ. Діказ. Діказ.
10:45 — Телетехнолога.
11:05 — Доброго вам здоров'я!
11:35 — До дня пам'яті Т. Шевченка. Вірші Т. Шевченка читає П. Громошченко.
13:10 — «Колоски». Дитини у звичках і віруваннях українського народу. Провідка І.
13:40 — Студія «ЛІК».

НЕДІЛЯ

23 ТРАВНЯ
УТ-1
8:00 — УТН.
8:10 — Ритмічна гімнастика.
9:30 — У неділю вранці.
9:30 — Фільм «Гарас».
10:30 — Таланти твої, Україно.
13:00 — Мультифільм на замовлення.
14:00 — Бажаємо щастя.
15:00 — УТН.
15:10 — Село і люди.
15:55 — На варті.
16:40 — Фільм «Вітальєво веселого біснетя».

16:10 — «Танцюйте з нами».
16:40 — Дзвони Чорнобілля.
17:20 — Фільм «Мир вам, бо терпіння».
18:20 — Дебют.
19:00 — УТН.
19:10 — Анкети.
19:25 — ТНК.
19:40 — Студія «ЕКО».
20:45 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:35 — Фільм «Крила мужності».
21:45 — Фільм «Говори сміливо».
23:05 — І святе, і грішне.
23:40 — Концерт.
0:10 — УТН.

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:25 — Мульти-пульти.
8:10 — Автограф майстра.
9:05 — Вусями немовляти.
9:35 — «Коліси ми згадаємо це».
10:20 — Рек-тайм.
11:05 — Фільм «Аліса в країні чудес».
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:25 — Фільм «Загублені у лісах».
14:30 — Мульти-пульти.
14:55 — «Дика природа Америки».
15:25 — Там-там новини.

16:10 — Європа — Азія.
16:55 — Посольський приказ.
17:25 — Португук-911.
19:20 — Казка «Як у kota оці посоловіли».
18:45 — Київська панорама.
19:00 — УТ-3: Мультифільм. СНР. Ридиколь. Твої можливості, людино. Які ми! Фільм для чоловіків. Дивись. Фортуна. Джемс.
23:30 — Фільм «У смерті погане репутация».

14:25 — Телеміст.
15:15 — Мультифільм.
15:30 — 440 герція.
16:20 — Зоряна мить.
17:00 — Новини.
17:25 — «Знайомі незнайомці».
17:55 — Гол.
18:25 — Відлуння тижня.
18:55 — До міжнародного Дня музеїв.
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
20:40 — «Гораче та інші». 15 серія.
21:10 — Бомона.
21:40 — Діамант-сінх.
22:40 — Життєпис.
23:00 — Новини.
23:35 — Мегамікс.

18:15 — ТНК.
18:30 — 18 травня — День скорботи, день надії.
19:00 — УТН.
19:10 — Україна і світ.
19:30 — Додатковий канал.
20:05 — Додаток до «Фант-до-Надія».
20:45 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:30 — Спортур'єр.
21:45 — Фільм «Злочини соціаліста».
23:05 — Футбол. Збірна Литви — збірна України.
23:50 — Телефен.
0:35 — УТН.

7:25 — Час ділових людей.
7:55 — Мульти-пульти.
8:05 — Момент істини.
9:00 — Коміки ХХ століття.
10:10 — Паралелі.
10:25 — Манера.
11:00 — Фільм «Не горюй».
12:40 — Мульти-пульти.
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:25 — Сторінками «Вечірнього салону».
14:55 — Телебрана.
15:25 — Хитрий новини.
15:40 — «Маври урочи».
16:10 — Як живеш, Уфа!
16:55 — Безшумні лідери.
17:25 — Співає гурт «Соколик».
18:00, 20:25 — На VII сесії ВР України.

18:55 — Київська панорама.
19:25 — «Санта-Барбара». 168 серія.
«ОСТАНКІНО»
5:00 — Новини.
5:20 — Ранкова гімнастика.
5:30 — «Ранок».
8:00 — Новини.
8:20 — «Просто Марія».
9:05 — 440 герція.
10:20 — «Гораче та інші». 15 серія.
11:00 — Новини.
11:20 — Фільм «Аварія». 1 серія.

12:30 — «Згадуємо Равенську», фільм 1.
13:25 — Мультифільм.
14:00 — Новини.
14:25 — Діловий вісник.
14:40 — Банки сьогодні і завтра.
15:15 — Мультифільм.
15:35 — К. Дебюссі. «Море».
16:00 — Стартінейджер.
17:00 — Новини.
17:25 — Крижний час.
17:55 — «Просто Марія».
18:55 — Тама.
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
20:40 — Фільм «Мир прибульцеві».
23:30 — Хіт-парад «Останкіно».
23:50 — Останній імператор.

16:30 — Як вижити селу.
17:05 — Поезія і музика Кисево-Могиланської академії.
17:30 — Смієний варіант.
18:00 — ТНК (українськотатарською мовою).
18:20 — Мерібаньза, балаларі!
18:40 — Релігійна програма.
19:00 — УТН.
19:05 — ТНК (українською мовою).
19:25 — Догоа дорога до Гаїліна.
20:40 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:30 — Спортур'єр.
21:45 — «Гарт».
22:45 — Фільм «Рік Теляти».
0:05 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:25 — Час ділових людей.
8:10 — Вітчизно мов.
9:05 — У Кіноші.
9:35 — Козирна дама.
10:05 — Балет Санкт-Петербурга.
11:05 — «Санта-Барбара». 168 серія.
11:55 — Спогади про Ілну Гофф.
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:25 — Коли вам за...
13:55 — Конкурс пісні.
14:55 — Гра без програшу.
15:30 — Там-там новини.
15:45 — «П'ятнадцятирічний хлопчик».
16:15 — Далекий Схід.
17:00 — Християнська про-

грама.
17:50 — Мультифільм.
18:00, 20:20 — На VII сесії ВР України.
19:00 — Київська панорама.
19:30 — «Санта-Барбара». 169 серія.
«ОСТАНКІНО»
5:00 — Новини.
5:20 — Ранкова гімнастика.
5:30 — «Ранок».
8:00 — Новини.
8:20 — Домісолька.
8:40 — «Просто Марія».
9:25 — Торговий міст.
9:55 — Мультифільм.
10:10 — Рок-урок.
11:00 — Новини.
11:20 — «Аварія». 2 серія.
12:25 — «Згадуємо Равенську».

13:35 — Фільм 2.
14:00 — Новини.
14:25 — Телеміст.
15:15 — Мультифільм.
15:35 — «Літературний квартал».
16:20 — Клуб 700.
17:00 — Новини.
17:20 — Куди веде дорога.
18:00 — «Просто Марія».
19:00 — Дві версії.
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
20:40 — Фільм «Наша людина в Сан-Ремо».
22:20 — Авторська програма В. Молчанова «Я, ти, він, вона».
23:00 — Новини.
23:20 — Л-клуб.

16:00 — УТН.
16:10 — «Вулкани».
16:30 — Освітній канал.
17:15 — «Живописець В. Рєунов».
17:45, 19:25 — Студія 5.
19:00 — УТН.
19:10 — ТНК.
20:45 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:30 — Спортур'єр.
21:45 — «Гарт».
22:45 — Фільм «Рік Теляти».
0:05 — УТН.

УТ-2, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:25 — Час ділових людей.
8:10 — Користь.
9:05 — Паралелі.
9:20 — Наш сед.
9:50 — Тиша 9.
11:05 — «Санта-Барбара». 169 серія.
11:55 — Відкритий світ.
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:25 — Співають актори.
15:00 — Германіал.
15:30 — Там-там новини.
15:45 — «Моя освіта, культура-93».
16:15 — Якутські замальовки.
17:00 — Зоряна адреса.
17:30 — «Українське барокко».
18:00, 20:20 — На VII сесії ВР України.

Україна.
19:10 — Київська панорама.
19:30 — «Санта-Барбара». 170 серія.
«ОСТАНКІНО»
5:00 — Новини.
5:20 — Ранкова гімнастика.
5:30 — «Ранок».
8:00 — Новини.
8:25 — «Просто Марія».
9:10 — «В палаці на Садовому кільці».
9:40 — Джем.
10:10 — До 16 і старші.
11:00 — Новини.
11:20 — Фільм «Старший син».
13:50 — Мультифільм.

14:00 — Новини.
14:25 — Телеміст.
15:15 — Мультифільм.
15:50 — Джем.
16:20 — Це ви можете.
17:00 — Новини.
17:25 — До 16 і старші.
18:10 — «Просто Марія».
18:55 — Російський світ.
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
20:40 — Лото «Мільйон».
21:10 — «Вибрані». Художньо-літературна програма.
23:00 — Новини.
23:45 — Авангард у музиці, поезії, живопису.
0:30 — Журналістське розслідування.

17:00 — Сад, город.
17:15 — Сцени з балету «Жизель».
17:50 — ТНК.
18:05 — Людина і дорога.
18:25 — «Весняний призов». На запитання телеглядачів відповідь військом Республіки Крим генерал А. П. Волков.
19:00 — УТН.
19:10 — Студія «Політика».
20:45 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:30 — Спортур'єр.
21:45 — Студія «Основа».
23:55 — УТН.
0:05 — Волейбол. Україна — Білорусь.

УТ-2, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:25 — Час ділових людей.
7:55 — Голос Азія-93.
8:20 — Пілігрим.
9:05 — Незіпанний Всесвіт.
9:35 — Музичний екземп.
10:50 — «Санта-Барбара». 170 серія.
11:40 — У світі театрні.
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:25 — Жінка.
13:55 — Зіграв удачі.
14:55 — Телебрана.
15:25 — Там-там новини.
15:40 — «Старий млин».
16:10 — Запрошення до роман-

су.
16:55 — «Висланий на планету Земля». 11 серія.
17:45 — Фільм-концерт «Гра». 18:00, 19:20 — На VII сесії ВР України.
19:00 — Київська панорама.
«ОСТАНКІНО»
5:00 — Новини.
5:20 — Ранкова гімнастика.
5:30 — «Ранок».
8:00 — Новини.
8:20 — Фільм «Пригоди жовтої валізки».
10:00 — Клуб мандрівників.
11:00 — Новини.
11:20 — Фільм-вистава.
13:50 — Мультифільм.

14:00 — Новини.
14:25 — Бридж.
14:50 — Бізнес-клас.
15:50 — Джем.
16:20 — Це ви можете.
17:00 — Новини.
17:20 — Сторінки світу.
17:45 — Людина і закон.
18:15 — Вагон 03.
18:45 — Пале чудес.
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
20:55 — Фільм «Пригоди у складі» 1 серія.
22:30 — Політбюро.
23:00 — Новини.
23:20 — Музобоз.
0:00 — Авто-шоу.
0:15 — Майданчик обозу.

14:40 — «Напором». «Юний гітарист Вітя Нікітін».
15:00 — УТН.
15:10 — Муз. фільм.
15:40 — Фільм «Руда фея».
16:40 — Ансамбль імені П. Віоліського у новій програмі.
18:30 — Наше коло.
19:00 — УТН.
19:10 — Хроніка МВС.
19:30 — Анциперне товариство «Ялітка».
20:00 — «Вікно в Америку».
20:30 — Рідна мова.
20:45 — На добраніч, діти.
21:00 — УТН.
21:55 — До дня пам'яті Т. Шевченка. Фільм «Сон».
23:10 — Спортивна програма.
0:05 — УТН.

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:40 — Мульти-пульти.
8:00 — Форум-730.
8:50 — «Наш «Братіш»».
9:00 — Незіпанний Всесвіт.
9:30 — «Бурда модна» пропонують...
10:05 — Зіграв удачі.
10:15 — Як житимемо?
11:00 — Кінокож.
12:40 — Селянське питання.
13:00 — Вісті.
13:20 — Не тільки про книги.
14:45 — Ізбавь.
15:30 — Золота шпора.
16:00 — Дубові без кордою.
17:00 — «Його всі люблять». Еґген Сестітський.
18:00 — Фільм-прем'єр.
18:15 — Вусями немовляти.
18:45 — Київська панорама.
19:05 — Візитка.

19:10 — Мультифільм.
19:30 — СНР.
20:00 — Хіт-рік.
20:35 — «3X200».
20:55 — Фільм «Ціна нареченої».
23:00 — Субота... вечір...
«ОСТАНКІНО»
6:15 — Новини.
6:55 — Ранкова гімнастика.
6:55 — Суботній ранок ділової людини.
7:40 — Спорт-шанс.
8:10 — «Маршова-15».
8:55 — Дзеркала.
9:00 — Буцман.
9:30 — «ЕКО».
9:45 — Автограф по суботах.
10:15 — Медицина для тебе.
10:55 — «Втрачена армія».
11:20 — «Недоледні нотатки».

11:50 — Книжничі дівч.
12:30 — Фільм «Я — чорноморський».
14:00 — Новини.
14:25 — Мультифільм.
14:50 — Центральний експрес.
15:20 — Бокс. Чемпіонат світу.
16:15 — Фільм-концерт.
16:55 — Червокий квартал.
17:30 — У світі театрні.
18:15 — Об'єкт-кут-шоу.
18:45 — Фільм «Сатана, цінді і биство».
19:40 — На добраніч, малюки.
20:00 — Новини.
23:40 — «Останні дні Помпеї» 3 серія.
21:20 — Студія «Резонанс».
21:40 — Любов з першого погляду.
22:20, 23:20 — Телешоу «50X50».
23:00 — Новини.

18:05 — «Кам'яні могили».
18:15 — «Свічадо».
19:00 — УТН.
19:20 — Телефільм.
19:30 — Футбол. «Таврія» — «Динамо».
20:15 — «Говори».
20:30 — Мультифільм.
21:00 — Футбол. «Дніпро» — «Дніпро».
21:45 — Фільм-концерт.
22:00 — Будить з нами.
23:20 — Спортур'єр.
23:30 — Фільм «Ранна іржа».

УТ-2, УТ-3, «РОСІЯ»
7:00 — Вісті.
7:25 — «Кенгур».
7:55 — Ностальгічні посидень-

19:00 — УТ-3: Мультифільм. СНР. Просто так... Фільм «Сеньюри» (20:55). Шоу-тайм.
«ОСТАНКІНО»
6:20 — Новини.
6:35 — Ранкова гімнастика.
6:45 — Спортлото.
7:00 — Час сили духу.
8:00 — Центр.
8:30 — З самого ранку.
9:00 — Поки всі вдома.
9:30 — Розумники і розумниці.
10:15 — Військове ревіо.
10:45 — «Недоледні нотатки».
11:10 — «Пригоди Чорного Краєвничка».
11:35 — Рембрандт в Ермітажі.
12:10 — Нове покоління виби-

рас.
13:00 — «Піп і Геркулес».
13:10 — «Пілоди» одіссея команди Кусто.
14:00 — Новини.
14:20 — Діалог у прямому ефірі.
15:00 — Клуб мандрівників.
15:55 — Мультифільм.
16:50 — Панорама.
17:45 — Новини.
17:55 — Футбол. Збірна Росії — збірна Греції.
19:55 — Гумористичний театр.
21:00 — Підсукич.
21:45 — Спортивний уїк-енд.
22:00 — «Вокзал мрії».
23:00 — Новини.
23:20 — «Ранкова зірка» в нічному ефірі.
0:00 — Соло.

Творчість наших читачів РОМАШКА — НОВЕЛА —

Перед мною лежить звичайна засушена польова квітка. Квітка, на якій дуже часто закохані намагалися дивитися про вірність свого кохання. Квітка, яка є символом віри в щастя людини. Цю квітку мені подарував ти переду вмі в іздом. Пам'ятаєш ту нашу останню зустріч?

Одного разу, взявшись за руки і нічого не помічаючи навкруги, ми заборили в поле. Оп'янілі від щастя і пахощів квітів ми клялися ніколи не зрадити один одного, ніколи не зрадити один одного, ніколи не зрадити один одного. І співав мені пісню, а потім почав аривати квіти, грашки, млин, сокирки.

Разом ти обережно схилився і зірвав ромашку, саме ту квітку, яку я беру як тебе декілька років. Ти підійшов до мене і тихо промовив: «Завтра я відїжджаю. Люба моя, на спомин про нашу зустріч візьми ось цю ромашку».

Зворушена подарунком, я зачаровано дивилась у твої голубі очі. На квітці було лише сім щасливих листочків кохання. Мені разом теж захотілося щось подарувати тобі.

Хай і в тебе буде моя ромашка, — тихо промовляла я і піднесла тобі квітку. — Іх теж має бути щастя...

Тамара СЕМЕНІГ,
м. Сімферополь.

ПАМ'ЯТКА

Випуск 14-й

Шаховий проблеміст Костянтин Григорович Гаврилов (1864 — 1943) народився в Марсабуазі. Після 1886 року він жив у Бессарабії, працюючи вчительом. З 1896 року опублікував більше тисячі композицій, переважно двоходові. Близько 120 з них були відзначені нагородами в різних конкурсах. К. Гаврилов написав також низку статей з питань теорії та естетичних завдань. Назедена нижче композиція, в якій білі починають і дають мат за два ходи, 1907 року була удостоєна першого призу.

Розв'язок етюда 1. Альошине, Е. Мурасова та Б. Севітова (випуск 9-й): 1. Сс3 d1k1 інше тура, ставши на першу горизонталь, виграв обох пішаків. 2. Сd2 h1k1 - 3. Сс1 kbc3 4. Tt1 + Kp5 5. Сd2 Kpg4 6. Tt1 Kp3 7. Kp6 Kp2 8. Kp5 Kp3 9. Kp4 з вигрешом, наприклад, 9...Kp2 10. Kp3 Kp3 11. Сс3.

ВІДПОВІДІ НА КРОСВОРД, опублікований 24 квітня.
По горизонталі: 1. «Форпост». 4. Абортан. 8. Кіль. 10. Шоп. 11. Франція. 14. Репер. 15. Пайфос. 16. Репродукція. 19. Ангб. 20. Цанга. 24. Манігер. 26. Торс. 27. Трюк. 28. Телурій. 29. Каракас.
По вертикалі: 1. Фактура. 2. Роль. 3. Сфера. 5. Болд. 6. Діло. 7. Нарист. 9. Інтердукція. 12. «Переклад». 13. Капітан. 17. Паритет. 18. Маракас. 21. Маорі. 22. Герма. 23. Орел. 25. Трак.